

25 éves a Híradástechnikai Tudományos Egyesület és folyóiratunk

Kétfős jubileumot ünnepelhetünk. 1974. januárban indul lapunk, a Híradástechnika 25. évfolyama és 1974. januárban lesz 25. évfordulója Egyesületünk megalakulásának is.

Lapunk tulajdonképpen már elmúlt 25 éves, mert első száma — még mint Magyar Híradástechnika — a Magyar Technika mellékletként 1946 szeptemberében jelent meg, a Híradástechnika tehát e számának megjelenésekor már a 29. életévébe lép. Az első önálló szám kelte 1950. december 21. és ez a szám IV. évfolyamnak nevezte magát. A lapengedélyt csak ebben az évben kértük — a mellékletekhez lapengedély nem kellett —, ezért a bürokrácia csak I. évfolyam megjelöléséhez járult hozzá. Az első három, ilyen módon illegális évfolyam még mint a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete Híradástechnikai Szakosztályának lapja jelent meg. Főszerkesztője Gerő István lett. A legális I. évfolyam 1. számát már a Híradástechnikai, Finommechanikai és Optikai Tudományos Egyesület adta ki, Lévai Pál főszerkesztő irányítása alatt. A lap ekkor elvileg kéthavonta jelent meg, de az el-látás cikkekkel még így is akadozott, gyakoriak voltak a dupla számok, azaz négyhónapos szünetek. Híradástechnikai iparunk ebben az időben (tehát az 1946 körüli években) az újjáépítéssel volt elfoglalva, önálló fejlesztés alig volt, a magyar híradástechnikai tudomány pedig gyerekcipőben járt. Ez volt az oka annak, hogy a híradástechnikusokat úgy kellett rávenni egy-egy cikk megírására. Valóban, a Híradástechnika cikkei időrendi sorrendben hűen tükrözik híradástechnikai iparunk és tudományunk történetét. Érdekes végigtekinteni az első számok tartalmát. A legelső cikket Kováts Ferenc, a Posta akkori vezérigazgatója írta az 1946. évi párizsi CCIF konferenciáról. A cikk először közöl rövid ismertetést a magyar irodalomban a 12 csatornás kábeles vivő-frekvenciás berendezésről, és először tesz említést a külföldön fejlesztés alatt álló 600 csatornás koaxiális rendszerről. A CCIF konferencia akkor tárgyalta az európai tranzitgyűrű sugárirányú meghosszabbításának a tervét. Budapestet a tranzitgyűrű elkerülte,

csak a délkelet-európai irány haladt át fővárosunkon. A tervek szerint Budapesten 1952-ben 240 elsőrendű nemzetközi áramkör fog végződni és 168 átmenő áramkör lesz. — A második cikkben Kodolányi Gyula számolt be a brüsszeli rádiókonferenciáról, mely a műsorszóró adók hullámhossz elosztását tárgyalta. A konferencia sürgette a nemzetközi kábelhálózat helyreállítását a nemzetközi műsorcserre megindítása érdekében és állást foglalt a stúdió-hangrögzítés egységesítésében. — A harmadik cikket Kozma László írta a távbeszélővonalak többszörös kihasználásáról. A party-line és a bérháztelefon megoldások bevezetését javasolta, részletes gazdasági megfontolások kíséretében.

Az összevont 2–3. szám Kozma László cikkét folytatta, azonkívül Kósa Ferenc cikkét hozta rádióadó-berendezések végfokozatának méretezéséről, Sárközy Géza cikkét a rádió adástechnika újabb fejlődéséről és Gergely Ödön ismeretterjesztő cikkét telep-töltő és pufferezemokról. Sárközy Géza cikke már tárgyalja a m-es, dm-es és cm-es (30 cm-nél rövidebb) hullámsávot is és megemlíti az „ún. klisztron” külföldi alkalmazását is.

A negyedik szám Gyurgyik Béla cikkét közli a helyközi és József telefonközpont újjáépítéséről, hozza Kósa Ferenc cikkének folytatását és e sorok írójának cikkét csillapítástagok tűréséről. Talán nem árt Gyurgyik Béla cikke alapján egy kis emlékezés: A kivonuló német katonaság — írja a cikk. — 1945. január 14-én éjjel 3 óra körül felrobbantotta a kábelbevezető aknát és a központba páncéltöklöket lövöldözött. A robbanás folytán kiütött tűz elpusztította a 13 600 különvonal és 4800 ikerállomás befogadására alkalmas 7A1 központot, a 160 munkahelyes interurbán központot, a kábelrendezőket, vonalfelügyeletet és áramellátó berendezést, bár a 15–20 főnyi műszaki személyzet a németek visszavonulása után a legnagyobb önfeláldozással tett meg mindent a tűz elfolytására. De nem volt megfelelő tűzoltó berendezés, de még elegendő oltóvíz sem...

Lévai Pál elhunytja után, 1957-ben Balogh Pál vette át a lap vezetését, aki rövid idő alatt pótolta azokat

a hiányosságokat, melyeket elődje hosszú betegsége okozott. Gondoskodott a tervszerű fejlesztésről, a színvonal állandó emeléséről, az éppen aktuális témák feldolgozásáról, a szerzői gárda növeléséről. Ennek köszönhető, hogy 1964 óta a lap már havonta jelenik meg (1962 óta már mint Híradástechnika) és cikkellátási gondjai nincsenek. 1965-ben Balogh Pál hivatali elfoglaltsága miatt leköszönt és azóta a lap tudományos szerkesztője. Ekkor Boglár Gyula, jelenlegi főszerkesztőnk, vette át a lap irányítását. Vele ismét jó kézbe került a lap szerkesztése, amit olvasóink előtt nem kell bővebben kifejtenuünk.

A lap történetéhez is tartozik, hogy az Egyesület 1959-ben (akkor már a finommechanika és az optika különvált tőlünk) a Híradástechnika legjobb cikkeknek a jutalmazására évente odaítélendő Virág—Pollák emlékérmét alapított. A díjjal olyan önálló eredményeket tartalmazó dolgozatok jutalmazhatók, mondja az alapítólevél, melyek elérik a tudományos színvonalat, és elősegítik az adott időszak aktuális műszaki problémái megoldását, vagy amelyek nagymértékben elősegítik a szakmai továbbképzést. Az Egyesület elnöksége az első alkalommal az emlékérmét Valkó Iván Péter, Radvány Jenő és Frischmann Gábor egy-egy cikkének ítélte oda. A lap színvonalának az emelkedésére jellemző, hogy évről évre nehezebb eldönteni, hogy a sok értékes cikk szerzője közül kik kapják a díjat. Reméljük, hogy a választás a jövőben is mind nagyobb gondot fog okozni.

Emlékezzünk meg az egyesületi évfordulóról is. A történetet 1945-tel kell kezdenünk, mert ebben az évben, január 18-án alakult meg a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete és rövid időre rá annak Híradástechnikai Szakosztálya, a későbbi egyesület magva. Mikor a Párt elhatározta a szakmai szakszervezetek átalakítását iparági szakszervezetekké, került fel a tudományos egyesületek szervezésének a terve, hogy azok a „Mérnök Szakszervezetben” megkezdett szakmai, tudományos továbbképzést folytassák. A már akkor meglévő szakmai egyesületek összefogására és új egyesületek szervezésére alakult meg a MTESZ 1948. június 29-én, és alig félévvel rá, 1949. január 29-én tartotta meg alakuló ülését a Híradásipari, Finommechanikai és Optikai Tudományos Egyesület. A „tudományos” jelző azt kívánta kihangsúlyozni, hogy nem új érdekképviselet alakításáról van szó. Az első közgyűlésen (1950. június 17-én) elfogadott alapszabály szerint az Egyesület célja a híradástechnika területén működő műszaki és tudományos dolgozók tömörítése a híradástechnikai ipar és tudomány fejlődésének az előmozdítására társadalmi munkával. Az első közgyűlés Réti Józsefet, a Híradásipari Igazgatóság vezetőjét választotta meg elnöknek.

300 taggal alakultunk meg, de már 1951-ben elértük a 900-as taglétszámot, közöttük 100-an a Műszaki Egyetem és a Műszaki Főiskola hallgatói. A híradástechnikusok nagy lelkesedéssel vettek részt

a célok valóra váltásában. Előadásokat, klubnapokat, ankétokat tartottak, munkabizottságokat szerveztek, nehéz lenne a sokféle tevékenységet felsorolni. 1951-ben rendeztünk először kiállítást a Műszaki Egyetem és a Műszaki Főiskola végzős hallgatóinak szigorlati terveiből és megépített készülékeiből, ahol az ifjú mérnökök rövid ismertetőt is tartottak. A Híradástechnika ekkor már 1100 példányban jelent meg, tagjaink közül 540 volt előfizető.

Hasonlóképpen, ahogyan a Híradástechnika cikkei, az egyesületi élet története is híven tükrözi a hazai híradástechnika fejlődését, gondjait és sikereit. E megemlékezés keretében csak néhány jellegzetes eseményt elevenítsünk fel. Ilyen volt 1954-ben az első híradástechnikai konferencia a vákuumtechnikával kapcsolatos problémákról és tennivalókról, aztán 1955-ben az ugyancsak háromnapos II. Híradástechnikai Konferencia a híradástechnikai alapanyagok és alkatrészek fejlesztésének és gyártásának a helyzetéről. 1958-ban tartottuk a III. Híradástechnikai Konferenciát (ez már ötnapos volt), melynek már ezt a címet mertük adni: „A magyar híradástechnika eredményei és feladatai”. Ezekon a konferenciákon, melyeket az MTA-val közösen rendeztünk, az elhangzott javaslatokat határozati javaslatokba foglaltuk, melyek túlnyomórészt az állami szervek megvalósították. A III. Konferenciával egyidejűleg rendezte meg az Egyesület az első hazai híradásipari kiállítást a Technika Házában. Ezen 39 vállalat és intézmény vett részt, és 40 000 látogatója volt, közöttük a Kormány számos tagja és a Budapesten akkreditált diplomáciai testületek tagjai.

1959-ben tartottuk az első mikrohullámú kollokviumot, melyen 20 külföldi szakember is részt vett. Ez az év különlegesen mozgalmas volt: 20 előadás, 18 klubestet tartottunk, kiállítást rendeztünk tranzistorizált szerelvényekből és mérőeszközökből, bemutattunk egy tranzistorizált sztereoszténómet, és sok munkabizottságunk működött eredményesen. A következő évben technológiai kiállítást szerveztünk, melynek 10 000 látogatója volt.

1957-ben alapította az Egyesület a Puskás Tivadar emlékérmét „a magyar híradástechnika fejlesztése terén kimagasló érdemeket szerzett személyek kiüntetésére”. Az emlékérmét első ízben 1959. évre adtuk ki, éspedig Koczka Lászlónak, Kozma Lászlónak és Barta Istvánnak.

Az elmúlt 25 esztendőben sok más társadalmi munkát is fejtett ki az Egyesület a magyar híradástechnikai ipar és tudomány fejlesztése érdekében. Ezalatt a magyar híradástechnika saját lábára állt, megerősödött, megizmosodott. A Híradástechnikai Tudományos Egyesület tagjai és a Híradástechnika munkatársai jóleső érzéssel állapíthatják meg, hogy ebben a folyamatban nekik is részük volt. Bizton remélhetjük, hogy az elkövetkező időszak sem lesz sikerekben kevésbé gazdag.

Dr. Izsák Miklós